

Sygn. akt III AUa 2813/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dariusz Płaczek
Protokolant:	Małgorzata Soczówka

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2022 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku K. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 2 października 2020 r. sygn. akt V U 1426/20

I. oddała apelację,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. na rzecz K. W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Dariusz Płaczek

Sygn. akt III AUa 2813/20

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 12 marca 2020 roku po rozpatrzeniu wniosku ubezpieczonego K. W. z dnia 27 lutego 2020 roku przyznał mu emeryturę w kwocie zaliczkowej od 1 lutego 2020 roku, zawieszając jej wypłatę. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kolejną decyzją z dnia 17 kwietnia 2020 roku odmówił mu wznowienia wypłaty emerytury. Wyrokiem z dnia 2 października 2020 sygn. akt VU 1426/20 Sąd Okręgowy w Kielcach zmienił zaskarżone decyzje i przyznał K. W. prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 lutego 2020 roku.

Sąd ustalił, iż K. W., urodzony (...), w okresie od 1 czerwca 2008 roku do 20 stycznia 2020 roku był zatrudniony w (...)(...)w K., na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, co zostało potwierdzone w świadectwie pracy wydanym w dniu 21 stycznia 2020 roku. Pismem z dnia 16 stycznia 2020 roku zwrócił się do (...)(...) o

rozwiązanie umowy o pracę za porozumieniem stron z dniem 20 stycznia 2020 roku, w związku z przejściem na emeryturę, na co pracodawca wyraził zgodę. Od dnia 22 stycznia 2020 roku ponownie podjął zatrudnienie w (...) (...) w K., na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy. Wiek emerytalny K. W. osiągnął w dniu (...) roku. Ubezpieczony w dniu 27 lutego 2020 roku złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wniosek o emeryturę, do którego to wniosku załączył świadectwo pracy z dnia 21 stycznia 2020 roku wydane przez (...) (...) w K.. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 12 marca 2020 roku przyznał K. W. emeryturę w kwocie zaliczkowej od 1 lutego 2020 roku, zawieszając jej wypłatę, zaś ubezpieczony zaskarżył tę decyzję w niniejszej sprawie. W dniu 20 marca 2020 roku ubezpieczony złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. wniosek o wypłatę emerytury, do którego to wniosku ponownie załączył świadectwo pracy z dnia 21 stycznia 2020 roku wydane przez (...) z siedzibą w K.. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kolejną decyzją z dnia 17 kwietnia 2020 roku odmówił K. W. wznowienia wypłaty emerytury.

Sąd Okręgowy ocenił, iż odwołania K. W. zasługują na uwzględnienie. Wskazał, iż spór między stronami w niniejszej sprawie dotyczył zwieszenia wypłaty emerytury oraz odmowy wznowienia jej wypłaty. Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż zgodnie z treścią art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Sąd ten podkreślił, że w świetle orzecznictwa nabycie prawa do emerytury jest niezależne od kontynuowania zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy, jednakże realizacja tego prawa (wypłata świadczenia) ulega zawieszeniu do czasu rozwiązania stosunku pracy z tym pracodawcą. Oznacza to, że pracownikowi, który nabył prawo do emerytury i nie rozwiązał stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą przysługuje jedno świadczenie, albo emerytura z ubezpieczenia społecznego albo wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 kwietnia 2018 roku, III AUa 1134/16). Zdaniem Sądu Okręgowego z ustalonego stanu faktycznego sprawy wynika, że ubezpieczony skutecznie rozwiązał stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą 20 stycznia 2020 roku na mocy porozumienia stron, a ponowne zatrudnienie nastąpiło dopiero w dniu 22 stycznia 2020 roku. Okoliczność, że po rozwiązaniu stosunku pracy, za to w dacie złożenia wniosku o emeryturę tj. 27 lutego 2020 roku, ubezpieczony wykonywał pracę na podstawie kolejnego stosunku pracy, nie wpływa na możliwość nabycia przez niego uprawnień emerytalnych. Osoba ubezpieczona nabywa, bowiem prawo do wypłaty emerytury po rozwiązaniu stosunku pracy, jeżeli do tego momentu spełniła wszystkie przesłanki nabycia prawa do emerytury i rozwiązała stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą, dlatego wypłata emerytury nie powinna zostać zawieszona na podstawie art. 103a wyżej cytowanej ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25 września 2019 roku w sprawie III AUa 460/19, które w pełni podziela Sąd orzekający w niniejszej sprawie, „w świetle wykładni art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS podstawą otrzymania emerytury jest rozwiązanie stosunku pracy. W związku z tym osoby, które składają do ZUS wniosek o przyznanie emerytury, muszą przedłożyć świadectwo pracy. Pomiędzy wydaniem świadectwa pracy, a nową umową o pracę powinna wystąpić przynajmniej jednodniowa przerwa. Regulacja art. 103a w/w ustawy wyklucza więc wypłatę świadczeń emerytalnych w okresie kontynuowania stosunku pracy z poprzednim pracodawcą bez uprzedniego rozwiązania z nim stosunku pracy.” W przedmiotowej sprawie, K. W. skutecznie rozwiązał stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą, na dowód, czego przedstawił do organu rentowego świadectwo pracy. Następnie po wystąpieniu jednodniowej przerwy w zatrudnieniu, został on ponownie zatrudniony w tej samej firmie, jednakże nie może to wpływać na jego prawo do wypłaty emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 47714 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i przyznał K. W. prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 lutego 2020 roku. Sąd na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 roku poz. 265) zasądził w pkt II sentencji wyroku od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na rzecz K. W. kwotę 360 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy i zaskarżając go w całości, zarzucił mu naruszenie prawa materialnego w szczególności art.103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Domagał się zatem zmiany zaskarżonego orzeczenia i oddalenie odwołania. W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał, iż zgodnie z art.103a powołanej ustawy prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Z decyzji organu rentowego, wydanej w dniu 12 marca 2020 roku na skutek wniosku ubezpieczonego, złożonego 27 lutego 2020 roku wynika, że K. W. nabył prawo do emerytury z dniem (...)roku. Tymczasem jego stosunek pracy z (...) (...)trwający po przerwie w zatrudnieniu, przypadającej w dniu 21 stycznia 2020 roku, ponownie nawiązany z dniem 22 stycznia 2020 roku., nie został rozwiązany. Nie powinno więc ulegać wątpliwości, że ubezpieczony bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury tj. (...) roku pozostawał w zatrudnieniu u dotychczasowego pracodawcy. Wobec powyższego wypłata świadczenia emerytalnego została prawidłowo zawieszona w oparciu o art.103a powołanej wyżej ustawy, ponieważ z punktu widzenia ww. przepisu bez znaczenia pozostaje, że stosunek pracy ubezpieczonego kiedykolwiek wcześniej uległ rozwiązaniu. Nałożony przez Sąd obowiązek wypłaty skarżącemu emerytury od dnia 1 lutego 2020r. narusza zatem przepis art.103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS

W odpowiedzi na apelację odwołujący wnosili o jej oddalenie i zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Podkreślił następujące okoliczności:

- 1) ubezpieczony nabył prawo do emerytury w dniu (...) roku, wraz z osiągnięciem wieku emerytalnego;
- 2) stosunek pracy z pracodawcą, na rzecz którego ubezpieczony wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem 6 września 2019 roku ((...) (...)) został rozwiązany w dniu 20 stycznia 2020 roku;
- 3) nastąpiła co najmniej jednodniowa przerwa w zatrudnieniu ubezpieczonego;
- 4) należy odróżnić pojęcie nabycia prawa do emerytury (art. 100 ust. 1 u.e.r.) od pojęcia prawa do wypłaty świadczenia (art. 129 ust. 1 u.e.r.) co organ rentowy niezasadnie utożsamia;
- 5) ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, zatem brak jest podstaw do zawieszenia jej wypłaty (art. 103a u.e.r.);
- 6) zastosowanie interpretacji organu rentowego jakoby dzień nabycia prawa do emerytury i dzień powstania prawa do jej wypłaty były tym samym dniem, doprowadziłyby do utworzenia ukrytego terminu na złożenie wniosku o wypłatę emerytury, który wyłącznie dla osób podejmujących następnie nowe zatrudnienie, musiałby być złożony w tym samym miesiącu, w którym doszło do przerwy w zatrudnieniu, pod rygorem zawieszenia prawa do wypłaty emerytury, co nie znajduje potwierdzenia w przepisach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Istotne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy okoliczności faktyczne były bezsporne, stąd jedyny zarzut apelacji dotyczył naruszenia prawa materialnego, w szczególności 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2022.504 t.j.). Przepis ten przewiduje, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

W przedmiotowej sprawie należało wyjaśnić, czy biorąc pod uwagę niesporne okoliczności faktyczne, spełniona została przesłanka do zawieszenia wypłaty świadczenia w postaci rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, który zatrudnił ubezpieczonego bezpośrednio „przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego”.

Istotne jest zatem, z jaką datą ubezpieczony nabył prawo do emerytury oraz czy i jaki dzień nabycia prawa do tego świadczenia został ustalony w decyzji organu rentowego. W decyzji z dnia 12 marca 2020r. przyznającej odwołującemu emeryturę organ rentowy orzekł, iż „ przyznaje zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od dania (...) tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek”. W toku postępowania oraz w samej apelacji organ rentowy twierdził, iż dniem nabycia emerytury w rozumieniu art. 103a powołanej ustawy był dzień (...), wskazany w tej decyzji.

Sąd Apelacyjny nie podziela tego stanowiska. Odnosząc się do zawartego w art. 103a tej ustawy zwrotu: „dnia nabycia prawa” wskazać należy, że w tej samej ustawie zdefiniowano już ten moment w art. 100, który przewiduje, iż prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Przypomnieć zatem należy, że zarówno w doktrynie jak i w judykaturze wyodrębnia się nabycie prawa *in abstracto* (w wyniku kształtującego działania norm prawnych na sferę prawną ich adresatów, którego istota wyraża się w tym, że spełnienie warunków określonych hipotezą normy prawnej w sposób konkretny, sprawdzalny i pozytywny sprawia, iż dyspozycja normy znajduje zastosowanie jako czynnik automatycznie kształtujący sferę prawną określonych podmiotów) oraz nabycie prawa *in concreto* (na podstawie decyzji administracyjnych dotyczących osób indywidualnie chronionych). W ubezpieczeniach społecznych regułą jest przy tym kształtowanie sfery prawnej ubezpieczonych i instytucji ubezpieczeniowej z mocy prawa. Dlatego też, prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych powstają z zastosowaniem mechanizmu ich nabywania *in abstracto*. Skoro nabycie prawa do świadczenia emerytalno-rentowego następuje z mocy ustawy, z chwilą spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich warunków wymaganych do jego powstania, decyzja organu rentowego ustalająca to prawo ma charakter deklaratoryjny (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., II UZP 3/11). Ani data złożenia wniosku, ani data wydania decyzji nie przesądza więc o stanie prawnym mającym zastosowanie do oceny istnienia po stronie wnioskodawcy prawa do dochodzonego świadczenia. Zatem istnienia prawa do świadczeń, wiążącego się ze spełnieniem warunków nabycia tego prawa nie można utożsamiać z przyznaniem świadczenia. Przyznaniem świadczenia jest ustalenie prawa do jego pobierania, a więc do wypłaty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 r., III UK 95/06). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 15 maja 2018 r. I UK 118/17, LEX nr 2552682 stwierdził, iż art. 103a ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wiąże prawo do wypłaty emerytury z uprzednim rozwiązaniem stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę przed dniem nabycia prawa do emerytury, przy czym dopiero po rozwiązaniu takiego stosunku pracy może dojść do zawarcia nowej umowy i kontynuowania zatrudnienia. Dalej przypominał, że decyzje organu rentowego przyznające (ustalające) prawo do emerytury mają charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny i potwierdzają jedynie spełnienie ustawowych przesłanek nabycia prawa do świadczenia emerytalnego. Prawo do emerytury jest bowiem nabywane z mocy prawa. Bez względu na to, kiedy decyzje takie zostają wydane, i tak potwierdzają one prawo do świadczenia nabyte w określonej dacie tożsamej z datą spełnienia ustawowych warunków. Choć *ex post* osoba, która spełniła ustawowe warunki nabycia prawa do emerytury, staje się więc emerytem od dnia spełnienia warunków (art. 100 ustawy), a nie od dnia wydania decyzji. W ocenie Sądu Apelacyjnego, dokonując wykładni omawianego przepisu należy przede wszystkim założyć, że racjonalny ustawodawca w tym samym akcie prawnym, takim samym zwrotom, nadaje jednakowe znaczenie. Zatem nabycie prawa do emerytury powinno być tak samo rozumiane przy stosowaniu art. 103a ustawy emerytalno – rentowej, jak w przepisie art. 100 tej ustawy. Gdyby ustawodawca w art. 103a miał na myśli inny dzień nabycia prawa do emerytury niż wskazany w art. 100 ustawy dzień spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego świadczenia, w szczególności miał na myśli datę, od której organ rentowy przyznaje prawo do wypłaty (pobierania) świadczenia, to z pewnością dałby temu wyraz w innej redakcji art. 103a tej ustawy. Zauważyć należy, iż bardzo często w decyzji przyznającej świadczenie wskazana jest data, która jest datą nabycia prawa do świadczenia (data spełnienia warunków), a jednocześnie datą, od której przysługuje prawo do jego pobierania (wypłaty świadczenia). Ma to miejsce w sytuacji, gdy wniosek o świadczenie złożony jest w miesiącu, w którym następuje spełnienie ostatniego warunku do nabycia prawa do tego świadczenia. Wynika to połączenia zasady wynikającej z art. 100 ustawy z zasadą przewidzianą w art. 129 ust.1 tej ustawy, w świetle której świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Zatem w takiej sytuacji decyzja organu rentowego wskazuje na datę przyznania prawa do pobierania świadczenia, która jest jednocześnie datą nabycia prawa do tego świadczenia. Natomiast w sytuacji, gdy wniosek złożony jest później niż w miesiącu spełnienia ostatniego z warunków do nabycia

prawa do świadczenia (jak w przedmiotowej sprawie), decyzja wskazuje w istocie datę od której przysługuje prawo do wypłaty świadczenia, natomiast z reguły w ogóle nie wskazuje, przynajmniej wprost w sentencji, datę nabycia prawa do świadczenia. W ocenie Sądu organ rentowy powinien choćby w uzasadnieniu decyzji wskazać datę nabycia prawa do świadczenia i wyjaśnić ubezpieczonemu dlaczego data nabycia prawa do emerytury nie jest tożsama z datą nabycia prawa do jego wypłaty. W przedmiotowej sprawie w decyzji z dnia 12 marca 2020r. organ rentowy nie wskazał wyrost daty nabycia prawa do świadczenia, choć niewątpliwie musiał ją ustalić wydając tę decyzję. Gdyby w samej treści decyzji wskazał datę nabycia prawa do emerytury, data ta stanowiłaby punkt wyjścia do oceny, czy została spełniona przesłanka z art. 103a ustawy do zawieszenia wypłaty świadczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można jednak w takiej sytuacji twierdzić, iż z zaskarżonej decyzji w ogóle nie wynika data nabycia prawa do świadczenia (w rozumieniu art 100 ustawy). Przesłanką wydania decyzji przyznającej świadczenie (a precyzyjnie - prawo do wypłaty świadczenia) zawsze musi być ustalenie, iż w określonym dniu spełnione zostały wszystkie warunki do nabycia tego świadczenia. Na takim założeniu opiera się każda decyzja przyznająca świadczenie (prawo do pobierania świadczenia). Określenie „przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego” nie dotyczy zatem daty nabycia prawa do wypłaty świadczenia, która zawsze jest wskazana w decyzji przyznającej świadczenie, ale daty spełnienia wszystkich warunków nabycia prawa do świadczenia, a stanowiących podstawę do wydania takiej decyzji. Decyzja opiera się przecież na ustaleniu, że w określonej dacie wnioskodawca nabył prawo do świadczenia, a zatem spełnił wszystkie wymagane przesłanki.

Przewidzianym w art. 103a ustawy emerytalno – rentowej warunkiem zawieszenia prawa do wypłaty świadczenia jest kontynuowanie zatrudnienia bez rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, u którego wnioskodawca był zatrudniony bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W przedmiotowej sprawie z niespornych okoliczności faktycznych wynika, iż odwołujący nabył prawo do emerytury z dniem (...) w trakcie trwania stosunku pracy z (...) (...), w którym pozostawał od 2008r. Ten stosunek pracy został rozwiązany z dniem 20 stycznia 2020r., zaś wniosek o emeryturę wnioskodawca złożył w dniu 27 lutego 2020r., a więc po rozwiązaniu stosunku pracy, o którym mowa w art. 103a ustawy. W tych okolicznościach, przy wskazanej wyżej wykładni art. 103a ustawy emerytalno – rentowej, nie został spełniony warunek do zawieszenia wypłaty świadczenia od dnia 1 lutego 2020 tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek o to świadczenie.

Z tych względów Sąd Apelacyjny ocenił, iż apelacja jest bezzasadna i dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu .

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, zasądzając od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy zwrot kosztów postępowania w postaci opłaty za czynności radcy prawnego w kwocie wynikającej z § 10 ust 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r., poz.265).